

Конспект по учебната дисциплина
„Социология на правото”
Първи семестър, 2022/2023 учебна година

РАЗДЕЛ ПЪРВИ. СОЦИОЛОГИЯТА НА ПРАВОТО КАТО НАУКА.

1. Социология, общество, право. Социология и право.
2. Предмет и система на социологията на правото като наука.
3. Възникване и развитие на социологията на правото като наука.
4. Теоретични основи на социологията на правото като наука. Макс Вебер за рационализацията на правото. Емил Дюркем за правото и социалната солидарност. Никлас Луман за правната система на обществото.
5. Теоретичното движение към социологически изследвания на правото.
6. Социологическите изследвания на правото в Континентална Европа и САЩ. Социологическата юриспруденция и социологията на правото.
7. Социологията на правото и общата теория на правото.
8. Развитие на социологията на правото в България.

РАЗДЕЛ ВТОРИ. СОЦИАЛНАТА РОЛЯ НА ПРАВОТО. ЕФЕКТИВНОСТ НА ПРАВОТО.

9. Правото като социален регулатор. Правните норми в системата на социалните норми.
10. Предвидимостта в правото и върховенството на закона.
11. Право и морал – формиране на съзнанието.
12. Право и политика – публични и демократични институции.
13. Право и икономика – регулирането на пазара.
14. Право и интегритет. Социална роля на юридическата професия.
15. Право и култура - балансът на ценностите чрез норми.
16. Ефективност на правната система. Групи правни системи – сравнителна юриспруденция.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ. ПРАВНА ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ – СЪЗДАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПРАВОТО.

17. Правото като институт в структурата на обществото.
18. Социален институт и правен институт.
19. Институтите на правото и източниците на правото.
20. Социалният интегритет на правото.

21. Институционалният интегритет на правото.
22. Институционализацията в правото.
23. Правополагане и правотворчество.
24. Правна промяна. Ролята на конституционното правосъдие.
25. Европеизация на правото.

РАЗДЕЛ ЧЕТВЪРТИ. СОЦИОЛОГИЯ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО. КАЧЕСТВОТО НА ЗАКОНИТЕ.

26. Ролята на законодателя за развитието на правото. Легислатурата и качеството на законите.
27. Социология на конституционното право.
28. Ефективност на законодателството. Икономика на законодателството.
29. Законът за нормативните актове и качеството на законите.
30. Принципи на легислативното обосноваване.
31. Институтът на оценка на въздействието на законодателството.

РАЗДЕЛ ПЕТИ. РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРАВОТО – СОЦИОЛОГИЧЕСКИ АСПЕКТИ.

32. Реализиране на правото – същност, етапи.
33. Ролята на институциите за реализиране на правото.
34. Социалният контрол: прилагането на правото.
35. Юридическа конфликтология.
36. Социалната роля на юридическата санкция.
37. Публичната администрация и реализирането на правото.
38. Социалната ролята на съдията за развитие на обществото – интегритет на съдията.
39. Патология на правото и правонарушение.
40. Девиантно поведение.

РАЗДЕЛ ШЕСТИ. НОВИТЕ ВЪПРОСИ НА СОЦИОЛОГИЯТА НА ПРАВОТО.

41. Правата на човека и глобализацията. Същност на социално-икономическите права.
42. Социологически аспекти на дискриминацията. Разнообразието в обществото и правовата държава.
43. Миграцията като социален фактор, който влияе върху развитието на правните системи.
44. Социологически аспекти на екологичното право.

Задължителна литература

1. Наумова. Ст. Социология на правото: исторически традиции и перспективи на развитие. С.: Изд. на БАН, 2019.
2. Христов. И. Право и модерност. С.: Изток-Запад, 2021.

Допълнителна литература

1. Вебер, М. Социология на господството. Социология на религията. С.: Хермес–7, 1993.
2. Гройсман, С. Право и морал. С.: Сиела, 2017.
3. Даскалов, Р. Въведение в социологията на Макс Вебер. С.: Изток – Запад, 2018.
4. Димов, Т. Оценка на въздействието на регулирането. С.: Сиела, 2017.
5. Дуоркин, Р. Да се отнасяме към правата сериозно. С.: Критика и хуманизъм, 2003.
6. Наумова, Ст. Граници на правно-социологическото познание. - В: Право и граници. Сборник доклади. С.: УИ „Св. Кл.Охридски”, 2018.
7. Наумова, Ст. Правно-социологическите възгледи на проф. Венелин Ганев. – В: Научни четения в памет на Венелин Ганев и Никола Долапчиев. С.: УИ „Св.Кл.Охридски”, 2017.
8. Наумова, Ст. Емпирични характеристики на законодателния процес. -В: Право без граници, бр.11/2002, с. 78-99.
9. Фотев, Г. Криза на легитимността. С.: УИ „Св.Климент Охридски”, АИ „Проф. Марин Дринов”, 1999.
10. Наумова, Ст. Основни въпроси на теорията и социологията на законодателния процес. - Алтернативи, бр. 7-8/2001, с.83-86.
11. Наумова, Ст. Правно-социологически проблеми и емпирични характеристики на пряката демокрация. -Научни трудове на ИДП - БАН, 2014.
12. Наумова, Ст. Правно-социологическите възгледи на проф. Стефан Бобчев. – В: Сб. Бобчеви четения: в чест на юриста професор Стефан Бобчев. С.: Издателски комплекс на УНСС, 2014 г., с. 38-46. Достъпно на Microsoft Word - final_konf_Bobchevi.cetenia_10.02.14 (unwe.bg)

13. Раз, Дж. Понятието за правна система. С.: 41Т ЕООД, 2005.
14. Сталев, Ж. Нормативната сила на фактическото. С.: Фенея, 2010.
15. Чернева, Б. Юриспруденция и легиспруденция. Институционалният контекст на правото. С.: Сиела, 2020.
16. Deflem, M. Sociology of Law. Visions of Scholarly Tradition. Cambridge University Press, 2008.

Съдебна практика

1. Решение № 5 от 18 април 2003 г. по к.д. № 5 от 2003 г. на КС (обн., ДВ, бр. 39 от 25 април 2003 г.).
2. Решение № 10 от 22 септември 1997 г. по к.д. № 8 от 2005 г. на КС (обн., ДВ, бр. 89 от 7 октомври 1997 г.).
3. Решение № 4 от 26 март 2012 г. по к.д. № 14 от 2011 г. на КС (обн., ДВ, бр. 28 от 6 април 2012 г.).
4. Решение № 13 от 27 юли 2018 г. по к.д. № 3 от 2018 г. на КС (обн., ДВ, бр. 65 от 7 август 2018 г.).
5. Решение № 5 от 19 април 2019 г. по к.д. дело № 12 от 2018 г. на КС (обн., ДВ, бр. 36 от 3 май 2019 г.).
6. Решение № 1 от 4 февруари 2020 г. по к.д. № 17 от 2018 г. на КС (обн., ДВ, бр. 13 от 14 февруари 2020 г.)
7. Решение № 8 от 28 юни 2016 г. по к.д. № 9 от 2015 г. на КС (обн., ДВ, бр. 51 от 5 юли 2016 г.).
8. Решение № 2 от 12 март 2015 г. по к.д. № 8 от 2014 г. на КС (обн., ДВ, бр. 23 от 27 март 2015 г.).
9. Решение № 11 от 5 октомври 2010 г. по к.д. № 13 от 2010 г. на КС (обн., ДВ, бр. 81 от 15 октомври 2010 г.).
10. Определение № 1 от 16 януари 2003 г. по к.д. № 1 от 2003 г. на КС.
11. Определение № 7 от 10 април 2003 г. по к.д. № 21 от 2002 г. на КС.
12. Определение по допустимост от 21 декември 2005 г. по к.д. № 8 от 2005 г. на КС.
13. Тълкувателно решение № 1 от 04 февруари 2013 г. по тълк. д. № 2 от 2012 г. на ОСНК на ВКС.

14. Тълкувателно решение № 5 от 2012 г. по тълк.д. № 5 от 2012 г. на ОСГТК на ВКС.
15. Тълкувателно решение № 2 от 27 юни 2016 г. по тълк.д. № 2 от 2015 г. на ВАС.
16. Решение № 10945 от 2012 г. по адм.д. № 2028/2012 г. на ВАС.
17. Решение № 379 от 2017 г. по адм.д. № 4337 от 2016 г. на ВАС (обн., ДВ, бр. 59 от 2017 г.).
18. Решение на ВАС № 13406 от 2016 г. по адм.д. № 5339 от 2016 г. (обн., ДВ, бр. 40 от 2017 г.).
19. Решение № 52 от 2017 г. по адм. д. № 5340 от 2016 г. на ВАС.
20. Решение № 6950 от 2017 г. по адм.д. № 2963 от 2017 г. на ВАС.
21. Решение № 12773 от 2016 г. по адм.д. № 5178 от 2016 г. на ВАС (обн., ДВ, бр. 40 от 2017 г.).
22. Решение № 8802 от 2016 г. по адм.д. № 3754 от 2014 г. на ВАС (обн., ДВ, бр. 47 от 2017 г.).

Септември 2022 г.

доц. д-р Бойка Чернева